

РЕКУЛЬТИВАЦІЯ ПОРУШЕНИХ ГІРНИЧИМИ РОБОТАМИ ЗЕМЕЛЬ НА ПРИКЛАДІ ФІЛІЇ «ІРШАНСЬКОГО ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНОГО КОМБІНАТУ» ПАТ «ОГХК»

Мельник Г.Р., студентка 4 курсу
Житомирського державного технологічного університету
Распутна Т.А., старший викладач, науковий керівник
м. Житомир, вул. Чуднівська 103, Україна
melnyk_anuta@mail.ru

Після завершення гірничих робіт на порушених територіях має здійснюватися їх відновлення, тобто рекультивация. Рекультивация земель - це комплекс робіт, спрямованих на відновлення продуктивності та господарської цінності порушених земель, а також на поліпшення умов довкілля відповідно до інтересів суспільства. Будь-яке будівництво, добування корисних копалин, геологорозвідка тощо не можуть починатися, доки не буде розроблено проект рекультивации порушеного ґрунтового покриву. Рекультивации підлягають усі землі, що зазнають змін у рельєфі, ґрунтовому покриві, материнських та підстильних породах, які відбуваються або вже відбулися у процесі гірничих, будівельних, гідротехнічних, геологорозвідувальних та інших робіт.

Роботи з рекультивации порушених земель здійснюються у декілька послідовних етапів: підготовчий етап включає дослідження і типізацію порушених територій, вивчення специфіки умов на землях, що підлягають рекультивации, визначення можливості подальшого використання земель після завершення рекультивацийних робіт; гірничотехнічна рекультивация передбачає підготовку території до запроєктованого виду цільового господарського використання; біологічна рекультивация та перехід до цільового використання рекультивованих територій. Роботи на цьому етапі спрямовані на остаточне відновлення родючості та біологічної продуктивності порушених земель, створення сільськогосподарських та лісогосподарських угідь тощо.

Філія «Іршанський гірничо-збагачувальний комбінат» здійснює гірничі роботи від їх проектування, розробки родовищ корисних копалин до рекультивации відроблених земель. Комбінат має на балансі 3504,2 га землі, з них 2637 га використовуються під гірничі роботи, хвостосховища, дороги всіх типів, житлове селище, промайданчик, водосховище, громадські сади та городи. В даний час гірські роботи комбінат веде на шести кар'єрах, щорічно порушуючи в середньому 80 га землі. Ільменітовий концентрат, що виробляється на підприємстві, видобувається відкритим способом на Іршанській групі родовищ титанових руд та збагачується на виробничих потужностях комбінату. Завданням гірничо-збагачувального комбінату є виділення з кожної тони породи, яка знаходиться на глибині від 15 до 30 м, 50-70 кг ільменітової руди.

Незалежно від виду будь-який комплекс рекультивацийних робіт проводиться у два етапи: технічний та біологічний. Проводячи технічну рекультивацию, порушені землі готують до їх подальшого використання: здійснюють планування поверхні (положення стінок кар'єрів, часткову або повну їх засипку), будують дороги, гідротехнічні й меліоративні споруди. Біологічна рекультивация здійснюється після технічної й передбачає комплекс заходів, спрямованих на поліпшення фізичних і агрохімічних властивостей ґрунтів на рекультивованих землях (вапнування, внесення мінеральних добрив тощо).

Роботи по відновленню земель і поверненню їх землекористувачам розпочаті на комбінаті ще в 1971р. За цей період проводились різні види рекультивации. Найбільше уваги приділялося лісогосподарській рекультивации. Такий вид рекультивации є ефективним природоохоронним заходом і дозволяє повернути в продуктивний кругообіг порушені землі при добуванні ільменіту, істотно знизити забруднення навколишнього середовища продуктами вітрової і водної ерозії, відновити господарську та естетичну цінність територій, на яких проводились гірничі роботи. Рекультивовано порушених гірничими роботами земель наведено в табл.1.

Таблиця 1.

Рекультивовано порушених гірничими роботами земель

Філія «Іршанський гірничо-збагачувальний комбінат», рік станом на 01.01.2011	План, га	Факт, га	У тому числі, га			
			с/г угіддя	лісонасадження	водоймища	інші
станом на 01.01.2011	60	76,8	21,7	39,3	15,8	-
станом на 01.01.2013			552,3	2189,6	573	67,4

Насадження лісових культур на рекультивованих землях володіють цінними фітомеліоративними властивостями і тим самим сприяє природному відновленню рослинного покриву порушених територій Полісся. Отже, рекультивация земель - один з ефективних заходів у вирішенні питань раціонального використання земельних ресурсів і проблеми охорони природи в цілому.